

2025 ve Sonrası Dönemde Türkiye'nin Güvenlik Politikalarının Olası Eğiliminin Analizi

Yaşar ONAY^a

Öz

Bu çalışma, Türkiye'nin dinamik bölgesel ve küresel manzaraya yanıt olarak gelişen güvenlik politikalarını analiz etmektedir. Bu politikaların tarihsel gelişimini inceler ve temel belirleyicilerini belirler. 2025 sonrası küresel güvenlik ortamında ortaya çıkabilecek olası senaryolar ve bu senaryoların Türkiye'yi nasıl etkileyebileceği üzerinde durulmaktadır. Hızla gelişen yapay zekâ teknolojilerinin etkilerine, güvenlik çerçevelerine sundukları faydaları ve tehditleri keşfetmeye özel bir vurgu yapılmaktadır. Çalışmada ayrıca, Türkiye'nin stratejik hedefleri ve bu hedeflerin güvenlik politikaları üzerindeki etkileri ele alınmakta, özellikle Orta Doğu, Doğu Akdeniz, Karadeniz ve Avrupa'daki bölgesel ve küresel güç dinamiklerinin önemi değerlendirilmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin savunma sanayiindeki yenilikleri ve teknolojik gelişmelerin güvenlik stratejileri üzerindeki dönüştürücü etkilerini vurgulamaktadır. Analiz, Türkiye'nin mevcut ve gelecekteki güvenlik politikalarına kapsamlı bir genel bakış sunmayı ve politika yapıcılarının gelişen güvenlik ortamında yollarını bulmaları için eyleme geçirilebilir öneriler sunmayı amaçlıyor. Bu disiplinler arası yaklaşım, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası güvenlik bağlamının anlaşılmasını güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik politikası, jeopolitik dinamikler, savunma sanayi, Yapay Zekâ, teknolojik gelişmeler.

^a Prof. Dr., İstanbul Kent University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, International Relations

Analysis of the Possible Trends of Turkey's Security Policies in the Period of 2025 and Beyond

Abstract

This study analyzes Türkiye's evolving security policies in response to the dynamic regional and global landscape. It examines the historical development of these policies and identifies their primary determinants. Attention is given to the potential scenarios that may arise in the global security environment post-2025 and how these scenarios might impact Türkiye. A particular emphasis is placed on the implications of rapidly advancing artificial intelligence technologies, exploring the benefits and threats they present to security frameworks. Additionally, the study discusses Türkiye's strategic goals and their influence on security policies while assessing the significance of regional and global power dynamics, particularly in the Middle East, Eastern Mediterranean, Black Sea, and Europe.

Furthermore, it highlights innovations within Türkiye's defence industry and the transformative effects of technological advancements on security strategies. The analysis aims to provide a comprehensive overview of Türkiye's current and future security policies, offering actionable suggestions for policymakers to navigate the evolving security landscape. This interdisciplinary approach enhances the understanding of Türkiye's national and international security context.

Keywords: Security policy, geopolitical dynamics, defense industry, Artificial Intelligence, technological developments.

Giriş

Türkiye'nin güvenlik politikaları, sürekli değişen bölgesel ve küresel dinamiklere bağlı olarak yeniden şekillenmektedir. 2025 ve sonrasında, bu politikaların hangi yönere evrileceği, yalnızca ülkenin kendi iç dinamikleriyle değil, aynı zamanda uluslararası sistemin karmaşıklığı ve çok boyutlu tehditlerle de doğrudan ilişkilidir (Öniş, 2020). Bu çalışma, Türkiye'nin güvenlik politikalarının potansiyel gelişim yönlerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada, ilk olarak Türkiye'nin tarih boyunca güvenlik politikalarının nasıl evrildiği incelenecek ve bu politikaların temel belirleyicileri değerlendirilecektir (Zürcher, 2017). Daha sonra, 2025 sonrasındaki küresel güvenlik ortamında ortaya çıkabilecek olası senaryolar ve bu ortamın Türkiye üzerindeki etkileri ele alınacaktır. Özellikle hızla gelişen yapay zeka teknolojilerinin güvenlik politikalarına etkisi, bu teknolojilerin sağlayabileceği katkılar ve oluşturabileceği yeni tehditler detaylı bir şekilde değerlendirilecektir (Horowitz, 2018).

Ayrıca, Türkiye'nin stratejik hedeflerinin belirlenmesi süreci ile bu hedeflerin güvenlik politikalarına etkisi tartışılacak ve bölgesel ile küresel güç dengelerinin Türkiye'nin politikalarındaki yeri incelenecektir. Orta Doğu, Doğu Akdeniz, Karadeniz ve Avrupa bölgelerinin Türkiye'nin güvenlik stratejileri üzerindeki etkileri de derinlemesine analiz edilecektir (Hale, 2013). Bununla birlikte, savunma sanayisindeki yenilikler, teknolojik gelişmelerin güvenlik politikalarındaki dönüştürücü etkileri ve inovasyon odaklı adımlar bu çalışmanın temel odak noktaları arasında yer alacaktır (Saygın, 2022).

Son olarak, bu analiz, Türkiye'nin mevcut ve gelecekteki güvenlik politikalarına ilişkin kapsamlı bir değerlendirme sunmayı hedeflemektedir. Çalışmada sadece güncel durumun analiziyle sınırlı kalınmayacak; değişen güvenlik ortamına uyum

sağlayabilecek yenilikçi stratejiler geliştirilmesi adına politika yapıcılara yönelik önerilerde de bulunulacaktır (Kardaş ve Erdağ, 2019). Çalışmada yer alan tüm bilgiler, disiplinler arası bir perspektifle ele alınarak ulusal ve uluslararası bağlamda konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Türkiye'nin Güvenlik Politikalarının Tarihsel Gelişimi

Türkiye'nin güvenlik politikaları, Osmanlı İmparatorluğu döneminden başlayarak Cumhuriyet'in kuruluşuna ve günümüze kadar uzanan uzun bir süreci kapsamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselme dönemindeki güvenlik anlayışı, sınırların korunması ve genişletilmesi amacıyla stratejik askeri üstünlüğe dayanıyordu (Hale, 2013). Bu dönemde askeri güç, güvenlik politikalarının temel taşı olarak görülmüş ve Osmanlı'nın büyük bir imparatorluk olarak varlığını sürdürebilmesine büyük katkı sağlamıştır. Ancak 19. yüzyılın sonlarına doğru, Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflaması, Batılı güçlerin artan baskıları ve iç isyanlar nedeniyle savunmacı bir güvenlik anlayışı benimsenmiştir (Karaosmanoğlu, 2000: 204). Bu değişim, Osmanlı'nın son döneminde ulusal bağımsızlık fikrinin güçlenmesine de zemin hazırlamıştır.

Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte Türkiye'nin güvenlik politikalarında yeni bir döneme girilmiştir. Lozan Antlaşması'nın ardından modern Türkiye, sınırlarını garanti altına almayı ve dış müdahalelere karşı iç güvenliği sağlamayı öncelik haline getirmiştir (Zürcher, 2017). Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesi doğrultusunda genç Cumhuriyet, barışçıl bir dış politika izlemeyi tercih etmiş ve iç güvenliği güçlendirmeye odaklanmıştır.

Ancak, II. Dünya Savaşı sonrası değişen uluslararası güç dengeleri, Türkiye'nin güvenlik anlayışını yeniden şekillendirmiştir. Soğuk Savaş döneminde, Türkiye'nin NATO'ya katılımıyla birlikte Batı bloğunun önemli bir parçası haline gelmesi, Sovyetler Birliği'nden

gelebilecek tehditlere karşı savunma stratejilerinin Batı çerçevesinde oluşturulmasına yol açmıştır (Karaca, 2020).

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve 1990'lı yıllarda ortaya çıkan yeni tehditler, Türkiye'nin güvenlik politikalarında önemli dönüşümlere yol açmıştır. Özellikle PKK terör örgütünün artan faaliyetleri, Türkiye'nin iç güvenlik önceliklerini belirlemiş ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kapsamlı operasyonların yapılmasını gerektirmiştir. Aynı dönemde, Körfez Savaşı sonrası Irak'taki istikrarsızlık ve ABD'nin bölgedeki politikaları, Türkiye'nin bölgesel güvenlik yaklaşımlarını yeniden gözden geçirmesine neden olmuştur (SSB, 2024).

2000'li yıllara gelindiğinde ise, küresel ve bölgesel dinamiklerin etkisiyle Türkiye'nin güvenlik politikaları daha karmaşık bir hal almıştır. 11 Eylül saldırıları sonrasında artan uluslararası terörizm tehdidi, Türkiye'nin NATO'daki rolünü güçlendirmiş ve aynı zamanda küresel terörle mücadelede iş birliğini artırmasına neden olmuştur. Ancak bu dönemde Orta Doğu'da artan siyasi istikrarsızlık, özellikle Suriye ve Irak'taki iç savaşlar, Türkiye'nin sınır güvenliğini ciddi şekilde tehdit etmiştir. PKK ve IŞİD gibi örgütlerin faaliyetleri (Sarı ve Tınas, 2018), Türkiye'nin güvenlik önceliklerini yeniden şekillendirmiştir.

Rusya ile ilişkilerdeki dalgalanmalar da bu dönemin bir başka önemli unsurudur. 2015 yılında yaşanan uçak krizi, Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikalarında riskleri dengeleme çabasını açıkça ortaya koymuştur. Doğu Akdeniz ve Kafkasya'daki gelişmeler de Türkiye'nin jeostratejik önemini artırmış, dolayısıyla güvenlik politikalarının daha geniş bir coğrafyada etkili olmasını gerektirmiştir (SETA, 2024). Bu dönüşümler, Türkiye'nin yalnızca tehditlere karşı savunma mekanizmalarını güçlendirme çabalarını değil, aynı zamanda uluslararası arenada bağımsız bir güç olma arayışını da yansıtmaktadır. Türkiye'nin güvenlik politikalarının

tarihsel evrimi, gelecekteki stratejik adımlarını anlamak için önemli bir temel sunmaktadır.

2025 ve Sonrası Dönemde Küresel Güvenlik Ortamı

2025 ve sonrası dönemde küresel güvenlik ortamı, hızla değişen uluslararası dinamikler ve güç dengeleri nedeniyle daha karmaşık ve belirsiz bir hal alacaktır (Nye, 2017). Küresel güç merkezlerinin artması, ülkeler arasındaki rekabeti yoğunlaştırırken güvenlik tehditlerinin çeşitlenmesine neden olacaktır. Teknolojinin hızla ilerlediği bu dönemde, siber güvenlik tehditleri, otonom silah sistemleri ve yapay zekâ destekli savaş teknolojileri, ulusal ve uluslararası güvenlik politikalarının ana unsurları haline gelecektir (Horowitz, 2018). Bu yeni riskler, savunma stratejilerinin yeniden şekillenmesini zorunlu kılacaktır.

Siber saldırılar, devletlerarası savaş risklerini artırmanın ötesinde, kritik altyapıların korunmasını ve veri güvenliğini öncelikli hale getirecektir (Kello, 2017). Kamu kurumları ve özel sektör, bu tehditlere karşı önlemler almak zorunda kalırken uluslararası iş birlikleri de büyük önem kazanacaktır. Bunun yanı sıra, uzayda yürütülen askeri faaliyetler ve uzay tabanlı güvenlik politikaları giderek daha fazla dikkat çekecektir (DoD, 2011).

Küresel güvenlik ortamının bir başka önemli unsuru, çevresel tehditlerin artan etkisidir. İklim değişikliğinin yol açtığı doğal afetler, gıda ve su krizleri, kitlesel göç hareketleri ve biyolojik tehditler, uluslararası toplumun acil olarak çözmesi gereken meseleler arasındadır (International Energy Agency, 2023). Çevresel sorunlar, ekonomik ve sosyal istikrarı olduğu kadar ulusal güvenlik önceliklerini de doğrudan etkilemektedir.

Bölgesel düzeyde ise, etnik ve dini çatışmaların devam etmesi muhtemeldir. Orta Doğu, Kafkasya, Afrika ve Asya gibi bölgelerde süregelen istikrarsızlıklar, sınır aşan terörizm tehditlerini artırabilir. Bu bağlamda Türkiye'nin jeostratejik konumu, güvenlik

politikalarının merkezinde yer alacaktır. Özellikle Suriye ve Irak'taki istikrarsızlık, Doğu Akdeniz'deki enerji rekabeti ve Kafkasya'daki gerilimler, Türkiye'nin dış politika önceliklerini ve güvenlik stratejilerini doğrudan etkilemeye devam edecektir.

Göç hareketleri de bu dönemde güvenlik ortamını şekillendiren önemli bir unsur olacaktır. Çatışma bölgelerinden kaçan milyonlarca insan, sınır güvenliği ve insani yardım politikalarının yeniden değerlendirilmesini gerektirecektir. Türkiye, bu süreçte hem coğrafi konumu hem de insani yaklaşımları nedeniyle önemli bir aktör olmayı sürdürecektir. Mültecilerin barınma, sosyal uyum ve ekonomik etkileri, Türkiye'nin ulusal güvenlik politikalarının odak noktalarından biri olmaya devam edecektir.

Enerji güvenliği ise, 2025 sonrasında küresel güvenlik gündeminin önemli başlıklarından biri olacaktır. Fosil yakıtların sınırlı olması ve yenilenebilir enerjiye geçişin hızlanması, enerji arz güvenliğiyle ilgili yeni riskler doğuracaktır. Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının paylaşımı üzerindeki gerilimler, Türkiye'nin bu alandaki politikalarında daha aktif bir rol oynamasını gerektirecektir. Türkiye, enerji arz güvenliğini sağlamak için bölgesel ve küresel iş birliği mekanizmalarına katılımını artırmalıdır.

Yapay Zekâ ve Güvenlik Politikaları

Günümüz dünyasında yapay zekâ (YZ), güvenlik politikalarında giderek daha kritik bir rol üstlenmektedir. Bu teknoloji, sınır güvenliğinden terörle mücadeleye, istihbarat analizlerinden askeri operasyonların planlanmasına kadar birçok alanda yenilikçi çözümler sunmaktadır (Reff, 2019). Yapay zekanın, güvenlik politikalarına entegrasyonu, yalnızca operasyonel etkinliği artırmakla kalmamakta, aynı zamanda tehditlere karşı önleyici tedbirler geliştirilmesini de sağlamaktadır. Ancak bu entegrasyon, etik ve hukuki soruları da beraberinde getirmektedir.

Özellikle veri güvenliğinin sağlanması, kullanılan algoritmaların doğruluğu ve tarafsızlığı ile insan haklarının ihlal edilmemesi gibi konular, yapay zekanın güvenlik politikalarına entegrasyonunda üzerinde durulması gereken kritik alanlardır. Bu bağlamda Türkiye, yapay zeka teknolojilerinin güvenlik stratejilerinde daha etkin bir şekilde kullanılabilmesi için ulusal bir plan geliştirmelidir. Bu plan, hangi teknolojilerin hangi alanlarda kullanılacağını netleştirmeli ve etik standartları koruma altına almalıdır. Aynı zamanda, uluslararası normlara ve düzenlemelere uyum sağlayarak, küresel iş birliğini teşvik etmek de önemlidir.

Yapay zekâ teknolojilerinin güvenlik politikalarına entegrasyonu, sadece teknolojik altyapıyı değil, aynı zamanda insan kaynağını da etkiler. Bu alanda uzmanlaşmış bir iş gücünün yetiştirilmesi ve yapay zekanın farklı sektörlerdeki uygulamalarının desteklenmesi, güvenlik politikalarının başarısı için temel bir gerekliliktir.

Türkiye'nin Güvenlik Politikalarında Yapay Zekâ Uygulamaları

Türkiye, güvenlik politikalarında yapay zeka teknolojilerini etkin bir şekilde kullanarak bu alandaki uygulamaları geliştirmeye ve genişletmeye devam etmektedir. Yapay zeka tabanlı sistemler, özellikle sınır güvenliği, terörle mücadele, istihbarat analizi ve keşif operasyonlarında belirgin avantajlar sağlamaktadır (IntelexVision, 2024) . Bu tür teknolojiler, büyük veri analitiği ile birleştğinde, güvenlik tehditlerini önceden belirleme, analiz etme ve çözüm üretme süreçlerinde Türkiye'ye stratejik bir üstünlük kazandırmaktadır.

Özellikle insansız hava araçları (İHA ve SİHA) gibi yapay zeka destekli teknolojiler, Türkiye'nin güvenlik politikalarında merkezi bir rol oynamaktadır. Bu sistemler, sınır güvenliğinin artırılmasında etkili olduğu gibi, terörle mücadele operasyonlarında da önemli bir başarı kaydetmektedir. Gerçek zamanlı görüntü ve veri sağlayarak

güvenlik güçlerine hızlı ve isabetli müdahale imkanı sunan bu teknolojiler, Türkiye'nin operasyonel etkinliğini artırmıştır.

Türkiye'nin yapay zeka tabanlı güvenlik teknolojilerini bu şekilde geniş kapsamlı bir şekilde kullanması, uluslararası güvenlik politikalarına da bir model oluşturabilir. Ancak bu teknolojilerin yalnızca mevcut uygulamalarla sınırlı kalmaması, aynı zamanda daha ileri sistemlerin geliştirilmesi ve kullanım alanlarının genişletilmesi gerekmektedir. Yapay zekanın güvenlik politikalarına bu şekilde entegre edilmesi, Türkiye'nin bölgesel ve küresel ölçekte güvenlik alanındaki gücünü artırmasında kritik bir rol oynayacaktır.

Stratejik Hedefler ve Güvenlik Politikaları

Türkiye'nin güvenlik politikaları, ulusal çıkarlarını korumak ve bölgesel ile küresel istikrarı desteklemek gibi temel stratejik hedefler üzerine kurulmuştur. Bu hedefler, ulusal egemenliğin korunması, toprak bütünlüğünün güvence altına alınması ve ulusal savunma kapasitesinin artırılması gibi öncelikleri kapsamaktadır.

Türkiye, güvenlik politikalarında yalnızca iç tehditlere karşı önlemler geliştirmekle yetinmemekte, aynı zamanda bölgesel istikrarı sağlamaya yönelik çok yönlü bir yaklaşım benimsemektedir. Bu kapsamda, terörle mücadele, sınır güvenliği, enerji arz güvenliği ve uluslararası iş birliği gibi alanlar stratejik hedeflerin merkezinde yer almaktadır.

Terörizmle mücadele, Türkiye'nin uzun yıllardır karşı karşıya olduğu bir tehdit olarak, güvenlik politikalarının temel unsurlarından biridir. PKK, IŞİD gibi örgütlere karşı yürütülen mücadele, ulusal güvenliğin yanı sıra uluslararası güvenlik açısından da önem taşımaktadır. Türkiye, bu tehditlerle mücadele kapsamında uluslararası ortaklıklar kurmuş ve sınır ötesi operasyonlara ağırlık vermiştir.

Sınır güvenliği de Türkiye'nin güvenlik politikalarında kritik bir öneme sahiptir. Coğrafi konumu itibarıyla doğu ve batı arasında bir

köprü olan Türkiye, göç, insan kaçakçılığı ve uyuşturucu ticareti gibi sınır ötesi tehditlerle mücadelede önemli bir sorumluluk taşımaktadır. Bu kapsamda hem fiziki önlemler alınmakta hem de teknolojik altyapı güçlendirilmektedir.

Deniz güvenliği, Türkiye'nin stratejik hedefleri arasında ayrı bir yere sahiptir. Doğu Akdeniz ve Ege Denizi'nde yaşanan gelişmeler, Türkiye'nin deniz yetki alanlarının korunması ve enerji kaynaklarının güvence altına alınmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye, bu bağlamda deniz kuvvetlerini güçlendirmekte ve bölgesel deniz güvenliğini artırmaya yönelik politikalar geliştirmektedir.

Enerji güvenliği ise, 2025 sonrasında Türkiye'nin güvenlik politikalarının en önemli boyutlarından biri olmaya devam edecektir. Türkiye, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve enerji arz güvenliğinin sağlanması amacıyla bölgesel iş birliklerini artırmakta ve Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarına ilişkin stratejiler geliştirmektedir. Bu alanda etkin bir politika izlenmesi, yalnızca enerji güvenliğini değil, aynı zamanda bölgesel güç dengelerini de etkileyecektir.

Türkiye'nin güvenlik politikalarında, teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması ve savunma kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, yerli savunma sanayisine yapılan yatırımların artırılması ve yenilikçi stratejilerin uygulanması, Türkiye'nin uluslararası alanda daha güçlü bir aktör olmasına katkı sağlayacaktır.

Bölgesel ve Küresel İlişkilerin Etkisi

Türkiye'nin güvenlik politikaları, 2025 ve sonrasında bölgesel ve küresel ilişkilerden giderek daha fazla etkilenecektir. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle yalnızca bulunduğu bölge için değil, küresel güvenlik dinamikleri açısından da önemli bir aktördür. Bu bağlamda, hem bölgesel güçlerin hem de küresel aktörlerin politikaları, Türkiye'nin stratejik hedeflerini ve güvenlik stratejilerini doğrudan etkileme potansiyeline sahiptir.

Türkiye'nin komşu ülkelerle ilişkileri, güvenlik politikalarının şekillenmesinde kritik bir öneme sahiptir. Özellikle Suriye'deki iç savaş ve buna bağlı olarak oluşan mülteci akını, Türkiye'nin sınır güvenliği ve insani yardım politikalarını doğrudan etkilemiştir. Türkiye, yaklaşık 4 milyona yakın Suriyeli mülteciyi barındırmakta (Göç İdaresi Başkanlığı) ve bu durum, ülkenin güvenlik politikalarına sosyoekonomik bir boyut eklemektedir. Aynı zamanda, sınır ötesi operasyonlar (örneğin, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekatları) Türkiye'nin, Suriye sınırındaki güvenlik tehditlerine karşı aldığı aktif önlemlere örnek olarak gösterilebilir.

Irak'taki istikrarsızlık ve PKK'nın Kuzey Irak'taki varlığı, Türkiye'nin sınır ötesi güvenlik operasyonlarını sürdürmesini gerektiren başka bir önemli mesele olmuştur. Türkiye, düzenli olarak Kuzey Irak'taki terör unsurlarına yönelik hava ve kara operasyonları gerçekleştirmektedir. Örneğin, Pençe serisi operasyonları, bu konuda Türkiye'nin kararlılığını yansıtan somut bir uygulamadır.

Benzer şekilde, İran ile ilişkiler hem fırsat hem de risk unsurları barındırmaktadır. İran'ın bölgedeki etkisi ve enerji alanındaki iş birliği fırsatları, Türkiye'nin güvenlik ve dış politikasında denge politikalarını öne çıkarmıştır. Türkiye'nin İran ile sınır güvenliğini sağlama ve terörle mücadelede iş birliği gibi ortak konuları ele alması gerekliliği, bu ilişkinin karmaşıklığını göstermektedir.

Küresel düzeyde ise NATO, Avrupa Birliği (AB) ve diğer uluslararası kuruluşlarla ilişkiler, Türkiye'nin güvenlik politikalarını derinden etkilemektedir. Türkiye, NATO'nun güneydoğu kanadında kritik bir müttefik konumunda olup, ittifakın en önemli üyelerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Rusya'nın artan bölgesel etkisi ve Orta Doğu'daki belirsizlikler, NATO içerisindeki Türkiye'nin rolünü daha da kritik hale getirmiştir.

Öte yandan, Türkiye-AB ilişkileri, zaman zaman dalgalı bir seyir izlese de göç yönetimi ve terörle mücadele gibi konular çerçevesinde

iş birliği yapılmasını zorunlu kılmıştır. Örneğin, 2016'da imzalanan Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması, Türkiye'nin mülteci hareketlerini kontrol altına alma konusunda uluslararası bir model haline gelmesine yol açmıştır (İKV). Ancak AB ile ilişkilerde yaşanan siyasi gerginlikler, Türkiye'yi güvenlik politikalarında daha bağımsız hareket etmeye yönlendirmiştir.

Rusya ile ilişkiler ise hem iş birliği hem de rekabet unsurlarını içermektedir. Örneğin, Suriye'deki kriz ve Türkiye'nin İdlib'deki askeri varlığı, zaman zaman Türkiye ve Rusya arasında gerilimlere neden olmuştur. Buna karşılık, S-400 savunma sistemi gibi kritik konularda yapılan iş birlikleri, iki ülke arasındaki stratejik yakınlaşmayı göstermektedir. Ancak, bu tür iş birliklerinin NATO ile ilişkiler üzerinde olumsuz etkiler yarattığı da göz önünde bulundurulmalıdır (Kibaroglu, 2019: 166).

ABD ile ilişkilerde ise özellikle savunma sanayisi ve güvenlik alanında hem iş birliği hem de gerilim noktaları bulunmaktadır. F-35 programından Türkiye'nin çıkarılması ve ABD'nin YPG'ye verdiği destek, ilişkilerde ciddi tartışmalara yol açmıştır. Ancak NATO çerçevesindeki iş birlikleri, iki ülke arasındaki stratejik bağların devamını sağlamaktadır.

Jeopolitik Dinamikler

Türkiye'nin jeopolitik konumu, güvenlik politikalarını hem bölgesel hem de küresel ölçekte etkileyen bir diğer önemli faktördür. Türkiye, enerji koridorları üzerinde kritik bir konuma sahip olup, Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarına yönelik politikalarını bu bağlamda şekillendirmektedir. Örneğin, Türkiye'nin Libya ile yaptığı Deniz Yetki Alanları Anlaşması, Doğu Akdeniz'deki stratejik çıkarlarını koruma çabalarının bir yansımasıdır (Acer, 2021). Aynı şekilde, Yunanistan ve Güney Kıbrıs ile yaşanan gerilimler, Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikalarını doğrudan etkilemektedir.

Teknolojik Gelişmelerin Güvenlik Politikalarına Etkisi

Teknolojik gelişmeler, modern güvenlik politikalarının temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Özellikle yapay zeka, otomasyon, siber güvenlik ve uzay teknolojilerindeki ilerlemeler, devletlerin güvenlik stratejilerini yeniden şekillendirmektedir. Türkiye de bu hızlı dönüşüme ayak uydurarak güvenlik politikalarını modern teknolojilerle desteklemekte ve gelecekte karşılaşılabileceği tehditlere daha proaktif bir şekilde yaklaşmaktadır.

Yapay Zeka ve Büyük Veri

Yapay zeka, büyük veri analitiği ile birleştirildiğinde, potansiyel güvenlik tehditlerini hızlı bir şekilde tespit etme, analiz etme ve bu tehditlere yönelik önlemler geliştirme kapasitesine sahiptir. Örneğin, sınır bölgelerinde yapay zeka tabanlı izleme sistemlerinin kullanılması, güvenlik tehditlerini önceden belirlemede önemli bir avantaj sağlamaktadır. Türkiye, bu teknolojileri sınır güvenliği ve terörle mücadele gibi alanlarda etkin bir şekilde kullanmaya başlamıştır.

Siber Güvenlik

Dijitalleşen dünyada, siber güvenlik, devletlerin ulusal güvenlik stratejilerinde birinci öncelik haline gelmiştir. Türkiye, enerji altyapısı, bankacılık sistemleri ve savunma sanayi gibi kritik alanlarda siber güvenlik önlemlerini artırmak için yatırımlar yapmaktadır. Örneğin, 2023 yılında açıklanan Türkiye Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi, bu alanda atılan önemli adımlardan biridir. Siber saldırılara karşı savunma kapasitesinin artırılması, Türkiye'nin yalnızca ulusal güvenliğini değil, aynı zamanda ekonomik istikrarını koruma açısından da önemlidir.

Uzay Teknolojileri

Uzay teknolojileri, askeri gözetleme ve istihbarat toplama faaliyetlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye, yerli uydu

sistemlerini geliştirerek bu alandaki kapasitesini artırmayı hedeflemektedir. Örneğin, Göktürk serisi uydular, Türkiye'nin sınır güvenliği ve askeri operasyonlar için istihbarat toplama kapasitesini artırmıştır. Bu teknolojiler, aynı zamanda füze savunma sistemleri ve iletişim altyapısının güvence altına alınmasında da kritik bir rol oynamaktadır.

Türkiye'nin Savunma ve Güvenlik Endüstrisi

Türkiye'nin savunma ve güvenlik endüstrisi, son yıllarda büyük bir dönüşüm yaşamış ve ulusal güvenlik stratejilerinin temel taşı haline gelmiştir. Geçmişte büyük ölçüde dışa bağımlı olan savunma sanayii, bugün kendi milli sistemlerini tasarlayan, üreten ve ihraç eden bir yapıya dönüşmüştür. Bu dönüşüm, yalnızca Türkiye'nin askeri kapasitesini artırmakla kalmamış, aynı zamanda stratejik bağımsızlığını da güçlendirmiştir.

Savunma Sanayiinde Milli Hamleler

Türkiye, yerli savunma sanayi ürünlerini geliştirme çabalarına hız vermiştir. Özellikle insansız hava araçları (İHA ve SİHA), kara ve deniz savunma sistemleri, füze teknolojileri ve elektronik harp sistemleri gibi alanlarda yapılan yenilikler, ülkenin askeri gücünü önemli ölçüde artırmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sahada etkin şekilde kullandığı Bayraktar TB2 ve Akıncı SİHA'lar, yalnızca iç operasyonlarda değil, aynı zamanda Libya, Suriye ve Karabağ gibi uluslararası çatışma bölgelerinde de büyük başarılar elde etmiştir. Bu başarılar, Türkiye'nin savunma sanayii ihracatını artırarak uluslararası alanda dikkat çekmesini sağlamıştır.

Örneğin, Bayraktar TB2'nin Polonya, Ukrayna ve Katar gibi ülkelere satışı, Türkiye'nin savunma sanayii ürünlerinin küresel çapta talep gördüğünü göstermektedir. Bu gelişme, sadece ekonomik bir kazanım değil, aynı zamanda diplomatik ilişkileri güçlendiren stratejik bir araçtır.

Ekonomik ve Diplomatik Katkılar

Türkiye'nin savunma sanayiindeki başarıları, ekonomik büyümeye ve uluslararası prestije önemli katkılar sağlamaktadır. Yerli üretim sayesinde dışa bağımlılığın azalması, savunma harcamalarının daha verimli kullanılmasına olanak tanımıştır. Ayrıca, savunma sanayi ürünlerinin ihracatı, Türkiye'nin ekonomik gelirlerini artırırken, bölgesel ve küresel iş birliğini de teşvik etmiştir. Örneğin, Afrika ve Orta Doğu ülkelerine yapılan ihracatlar, Türkiye'nin bu bölgelerdeki etkisini artırmıştır.

Savunma sanayii ayrıca Türkiye'nin uluslararası diplomasi araçlarından biri haline gelmiştir. İhraç edilen sistemler, Türkiye'nin müttefikleriyle ilişkilerini güçlendirmiş ve yeni iş birliği fırsatları yaratmıştır. Özellikle savunma sanayi ürünlerinin NATO müttefiklerine satılması, Türkiye'nin ittifak içerisindeki rolünü de pekiştirmektedir.

Teknolojik İlerlemeler ve Gelecek Vizyonu

Türkiye'nin savunma sanayiinde yaptığı yatırımlar, geleceğe yönelik stratejik hedeflerini de şekillendirmektedir. Yapay zekâ tabanlı sistemler, otonom kara ve hava araçları, hipersonik füze teknolojileri ve uzay savunma sistemleri gibi ileri teknolojilere odaklanılmaktadır. Örneğin, TUSAŞ tarafından geliştirilen Milli Muharip Uçak (MMU), Türkiye'nin 5. nesil savaş uçakları üreten ülkeler arasına girmesini hedeflemektedir.

Türkiye'nin yerli uydu projeleri, askeri operasyonlarda istihbarat toplama ve gözetleme kapasitelerini artırmak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Göktürk serisi uydular ve Türksat projeleri, iletişim ve istihbarat altyapısında bağımsızlığı sağlamaktadır. Uzay teknolojilerine yapılan bu yatırımlar, Türkiye'nin yalnızca bölgesel değil, küresel bir aktör olma hedefini desteklemektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin savunma ve güvenlik endüstrisindeki dönüşümü, ulusal güvenlik politikalarının temel taşı haline gelmiştir.

Yerli ve milli ürünlerin geliştirilmesi, ekonomik büyüme, diplomatik etki ve askeri güç açısından Türkiye'ye stratejik avantajlar sağlamaktadır. Gelecek dönemde, bu teknolojilerin daha da geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması için Ar-Ge yatırımlarına ve nitelikli insan kaynağına daha fazla odaklanması gerekmektedir.

Öngörüler ve Politika Önerileri

2025 ve sonrasında, güvenlik politikalarının şekillenmesinde yapay zeka ve diğer teknolojilerin etkisi daha da belirgin hale gelecektir. Türkiye, hızla gelişen bu teknolojileri entegre ederek ulusal güvenliğini güçlendirme fırsatına sahiptir. Ancak, bu teknolojilerin etkin bir şekilde kullanılması ve sürdürülebilir bir politika haline getirilmesi için kapsamlı bir stratejiye ihtiyaç vardır.

Yapay Zekâ Destekli Güvenlik Sistemleri

Yapay zekâ, güvenlik tehditlerini önceden tespit etme, operasyonel süreçleri optimize etme ve karar alma süreçlerini hızlandırma gibi avantajlar sunmaktadır. Türkiye, özellikle sınır güvenliği ve terörle mücadele alanlarında yapay zeka destekli sistemleri geliştirmeye devam etmelidir. Bu doğrultuda, Ar-Ge yatırımlarının artırılması ve üniversiteler ile savunma sanayii arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi önemlidir.

Örneğin, yapay zeka tabanlı otonom İHA'lar, terörle mücadelede gerçek zamanlı istihbarat sağlayarak operasyonel etkinliği artırabilir. Bu sistemlerin geliştirilmesi, Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikasında daha güçlü bir aktör olmasına katkı sağlayacaktır.

Siber Güvenlikte Stratejik Adımlar

Dijitalleşmenin hızla artmasıyla birlikte siber güvenlik, ulusal güvenlik politikalarının en kritik unsurlarından biri haline gelmiştir. Türkiye, siber güvenlik tehditlerine karşı savunma kapasitesini artırmalı ve bu alandaki yatırımlarını yoğunlaştırmalıdır. Örneğin, yapay zeka algoritmaları kullanarak normal dışı ağ hareketlerini

tespit eden ve saldırılara anında müdahale eden sistemler geliştirilebilir.

Uluslararası düzeyde, Türkiye'nin siber güvenlik iş birliklerini artırması ve küresel normlara katkıda bulunması önemlidir. Bu doğrultuda, NATO bünyesinde siber güvenlik iş birliği mekanizmalarına daha aktif katılım sağlanabilir.

Etik ve Hukuki Düzenlemeler

Yapay zeka ve otonom silah sistemleri gibi yeni teknolojilerin kullanımı, beraberinde etik ve hukuki sorular getirmektedir. Türkiye, bu alanlarda ulusal bir düzenleme çerçevesi oluşturmalı ve bu düzenlemelerin uluslararası normlarla uyumlu olmasına özen göstermelidir. Örneğin, yapay zeka tabanlı sistemlerin kullanımı sırasında insan haklarının ihlal edilmemesi için sıkı denetim mekanizmaları geliştirilmelidir.

İnsan Kaynağı ve Eğitim

Türkiye'nin güvenlik teknolojilerinde lider bir aktör olabilmesi için nitelikli insan kaynağı yetiştirmeye yönelik politikalar geliştirilmelidir. Üniversitelerde yapay zeka ve savunma teknolojileri alanında uzmanlaşmış bölümler açılabilir ve genç girişimcilerin yenilikçi projeleri desteklenebilir. Ayrıca, kamu ve özel sektör arasında iş birliği artırılarak, teknolojik yeniliklerin daha hızlı bir şekilde uygulamaya geçirilmesi sağlanabilir.

Güvenlik Politikalarında İnovasyon ve Değişim

Türkiye'nin güvenlik politikaları, teknolojik gelişmelerin hızı ve küresel güvenlik ortamındaki değişiklikler doğrultusunda sürekli olarak evrilmektedir. Özellikle yapay zeka destekli sistemlerin ve inovatif güvenlik çözümlerinin gelişimi, güvenlik politikalarının daha esnek, etkin ve geleceğe uyumlu hale gelmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda, inovasyon ve değişim, Türkiye'nin hem ulusal hem de uluslararası güvenlik stratejilerinde önemli bir yer tutmaktadır.

Yenilikçi Güvenlik Çözümleri

Yapay zeka, büyük veri analitiği ve otomasyon gibi ileri teknolojiler, Türkiye'nin güvenlik stratejilerinde inovasyonu teşvik eden ana unsurlar olmuştur. Örneğin, sınır güvenliğinde kullanılan insansız hava araçları (İHA ve SİHA), yalnızca güvenlik operasyonlarında daha yüksek etkinlik sağlamakla kalmamış, aynı zamanda dünya çapında bir örnek haline gelmiştir. Türkiye'nin ürettiği Bayraktar TB2, Akıncı gibi İHA ve SİHA modelleri, farklı ülkelerde etkin bir şekilde kullanılmakta ve modern savaş yöntemlerini dönüştürmektedir.

Buna ek olarak, savunma sanayisinde kullanılan elektronik harp sistemleri ve otonom kara araçları, Türkiye'nin güvenlik politikalarında dönüşüm sağlayan yenilikler arasında yer almaktadır. ASELSAN tarafından geliştirilen radar sistemleri ve Roketsan'ın füze teknolojilerindeki başarısı, Türkiye'nin bu alandaki teknolojik bağımsızlığını güçlendiren örneklerdir.

İnovasyon ve Uluslararası Rekabet

Savunma ve güvenlik endüstrisinde inovasyon, yalnızca askeri operasyonların başarısını artırmakla sınırlı değildir. Aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası pazarda rekabetçi bir aktör haline gelmesini sağlamaktadır. Türkiye, yerli savunma sanayi ürünlerini ihraç ederek uluslararası güvenlik sistemlerinde daha aktif bir rol üstlenmektedir. Örneğin, Bayraktar TB2'nin Ukrayna, Polonya ve Katar gibi ülkelere satışı, Türkiye'nin savunma ürünlerinin küresel talebini artırmıştır. Bu durum hem ekonomik kazanç hem de diplomatik güç anlamına gelmektedir.

Değişime Uyum ve Gelecek Perspektifi

Gelecek dönemde, güvenlik politikalarında değişime uyum sağlamak için Türkiye'nin inovasyon odaklı politikalarını genişletmesi ve Ar-Ge yatırımlarını artırması gerekmektedir. Ayrıca, savunma teknolojilerinde insan kaynağının eğitilmesi ve

yetiştirilmesi, bu alandaki sürdürülebilir başarının temel taşlarından biri olacaktır.

Türkiye, teknoloji odaklı güvenlik politikalarını geliştirmeye devam ederken, uluslararası iş birliklerine ve normlara uyum sağlamayı da ihmal etmemelidir. Bu bağlamda, NATO gibi uluslararası kuruluşlarla daha yakın ilişkiler kurularak, ortak güvenlik tehditlerine karşı kolektif çözümler üretilmelidir.

Sonuç ve Çıkarımlar

Türkiye'nin güvenlik politikalarının 2025 ve sonrasında nasıl şekilleneceği, teknolojik gelişmeler, stratejik hedefler ve bölgesel-küresel ilişkilerin dinamikleri tarafından belirlenmektedir. Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular ve yapılan analizler, Türkiye'nin güvenlik politikalarının yalnızca askeri güce dayalı olmadığı, aynı zamanda diplomatik ilişkiler ve teknolojik inovasyonlarla desteklenen çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Özellikle yapay zeka, otomasyon, siber güvenlik ve uzay teknolojileri gibi ileri düzey teknolojiler, Türkiye'nin güvenlik stratejilerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Bu teknolojiler, yalnızca mevcut tehditlerle mücadelede değil, gelecekte karşılaşılabilecek risklerin önceden tespit edilmesi ve önlenmesinde de önemli katkılar sağlayacaktır.

Güçlü ve Dinamik Güvenlik Politikalarının Önemi

Türkiye'nin gelecekteki güvenlik politikalarının başarısı, güçlü bir savunma sanayii, yenilikçi teknolojiler ve uluslararası iş birlikleri ile desteklenmelidir. Özellikle yerli savunma sanayi ürünlerinin geliştirilmesi ve ihraç edilmesi, Türkiye'ye ekonomik, diplomatik ve askeri anlamda büyük avantajlar sağlamaktadır. Ancak, teknolojik ilerlemeler sırasında etik ve hukuki boyutların göz önünde bulundurulması, insan haklarının ve uluslararası normların korunması açısından kritik öneme sahiptir.

Öneriler

Ar-Ge Yatırımlarının Artırılması: Yapay zekâ, siber güvenlik ve uzay teknolojileri gibi alanlara yapılan yatırımlar artırılmalı, yerli ve milli projeler desteklenmelidir.

İnsan Kaynağı Gelişimi: Güvenlik teknolojileri alanında uzmanlaşmış insan kaynağı yetiştirilmesi için üniversiteler, özel sektör ve kamu arasında iş birliği yapılmalıdır.

Uluslararası İş Birliklerinin Güçlendirilmesi: NATO, AB ve diğer uluslararası kuruluşlarla iş birliği artırılarak ortak güvenlik tehditlerine karşı kolektif çözümler geliştirilmelidir.

Etik ve Hukuki Çerçevelerin Belirlenmesi: Yeni teknolojilerin kullanımına ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde düzenlemeler oluşturulmalı, etik standartlar gözetilmelidir.

Sonuç olarak, Türkiye, geleceğe yönelik güvenlik politikalarını oluştururken teknolojik, stratejik ve diplomatik dengeleri gözetmeli ve dinamik bir yaklaşım benimsemelidir. Bu doğrultuda atılacak adımlar, yalnızca Türkiye'nin ulusal güvenliğini değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel barışa olan katkısını da artıracaktır.

Kaynakça

- Acer, Y. (2021). Turkey's Legal Approach to Maritime Boundary Delimitation in the Eastern Mediterranean Sea. *Insight Turkey*, 23(1), 99-114.
- DoD. (2011). National Security Space Strategy. [Microsoft Word - 2011 01 25 NSSS UNCLASS v3.4 FINAL FOR PRINT v2.docx](#)
- Göç İdaresi Başkanlığı. Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler. <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler>
- Hale, W. (2013). *Turkish foreign policy since 1774*. London: Routledge.
- Horowitz, M. C. (2018). *Artificial intelligence and the future of war: Foreign Policy Research Institute*.
- IntelixVision. (2024) Enhancing Border Security through AI: Implications for Global Border Control Systems. *A Series of Security Industry Whitepapers*. <https://intelixvision.com/wp-content/uploads/2024/08/AI-in-Border-Control-whitepaper.pdf>
- International Energy Agency. (2023). *Global energy security in the age of climate change*. Paris: IEA Publications.
- İKV. TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI HAKKINDA DOĞRU BİLİNEN 8 YANLIŞ. https://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/gka_hakkinda_dogru_bilinen_8_yanlis_2.pdf
- Karaosmanoğlu, A. L. (2000). The Evolution of the National Security Culture and the Military in Turkey. *Journal of International Affairs*, 54(1), 199–216. <http://www.jstor.org/stable/24357696>
- Kardaş, Ş., & Erdağ, R. (2019). *Turkish foreign and security policy in a changing world*. SETA Foundation Publications.
- Kello, L. (2017). *The Virtual Weapon and International Order*. Yale University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt1trkjd1>
- Kibaroglu, M. (2019). On Turkey's Missile Defense Strategy: The Four Faces of the S-400 Deal between Turkey and Russia. *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs*, 24(2), 159-174.
- Nye, J. S. (2017). *The future of power*. New York: PublicAffairs.
- Öniş, Z. (2020). Türkiye and the West: The rise of anti-Westernism in Turkish politics. *Turkish Studies*, 21(1), 12–25.
- Sarı, B., & Tinas, M. (2018). (rep.). *TERRORISM THREAT AGAINST HUMANITY AND DEMOCRACY: THE PKK CASE*. *Turkish National Police Academy*. Retrieved from

<https://cdn2.pa.edu.tr/Upload/Rapor/Dosya/terrorism-threat-against-humanity-and-democracy-the-pkk-case.pdf>.

Saygın, A. (2022). Technological transformations in Turkish defense policy. *Journal of Security Studies*, 5(2), 45–67.

SETA. (2024). Azerbaycan ile Ermenistan Arasındaki Barış Görüşmelerinde Son Durum. <https://www.setav.org/yorum/azerbaycan-ile-ermenistan-arasindaki-baris-gorushmelerinde-son-durum>

SSB. (2024). 2024-2028 Savunma Sanayii Sektörel Strateji Dokümanı. https://www.ssb.gov.tr/Images/Uploads/MyContents/F_20240917164305314800.pdf

Zürcher, E. J. (2017). *Türkiye: A modern history*. London: I.B. Tauris.